

Maailma lõpus

Friedebert Suglaselt on ilmunud:

Hingemaa. Jutustus. 1906.

Rahetesi. Nowellid. 1908.

Walitud leheküljed I. Tõlked. 1912.

Piiwakell. Nowellid ja laastud. 1913.

Ohtu taewas. Nowellid. 1913.

Juhan Piiw. Monograafia. 1914.

Raks juttu: Hingemaa, Hunt. 1914.

Felix Ormusson. Romaan. 1915.

Saatus. Nowellid. 1917.

Teekond Hispaania. Reisi kirjeldus. 1918.

Arthur Waldes. Kriitiline essee. 1918.

A. H. Tammsaare. Kriitiline essee. 1919.

Mait Metsanurk. Kriitiline essee. 1919.

Walitud leheküljed II. Tõlked. 1919.

Piiwakell I. Nowellid ja katked. 1919.

Piiwakell II. Nowellid ja laastud. 1920.

Inmala saar. Legend. 1920.

Soome helbed. Nowell. 1920.

Suwe õõ armastus. Nowell. 1920.

Raskuse waim. Nowellid. 1920.

Henrik Ibsen. Kriitiline essee. 1920.

A-3083

Friedebert Euglas

Maailma lõpus

Novell

3721.

„Odameh“ kirjastus, Tartus 1920

A 3083.

1397

R. Mattiesen'i trüff, Tartus.

1.

ara hommitul, kui päikese ketas wae-
walt taewarannal tertsis, hiitwasime
antru.

Sõudsiime wälja lahest ja tõm-
basime lahe suul purjed üles. Tuul
paisutas purjesid, kõied pingutusid, mastid naksu-
sid, — sõitsime awaralle merele.

Rakskümmend meest oli aerudel, kümme kum-
malgi pool.

Kertsid punased mõlad, sinised pisarad jooksid
mööda mõlasid, — laulsid punased huuled, heitsid
nalja habesnuud.

Nõnda kulus esimene päew, — rand kadus,
— õhtu jõudis.

Sõ oli waitne. Laew kõikus pooles purjes
hääletult üle suurte ummikute. Kuu wiskas mada-

latele lainetelle kui kuldkillingid, tähed kui hõbe-
penningid.

Magasime lael lahtise taewa all.

Arkasin keskööal kahe magawa seltsimehe wahel.
Otse mu üle mustasid mastipeeled, kartsad ja rul-
litud purjed. Tüürimees tuffus kumargille üle
roolipuu.

Äärest ääreni, rannast rannani oli taewas
täis heledaid tähti.

Lamasin tana liikumata, waatlesin tähtede
hõbesõela ja kuulasin weeloksjet laewapaadel, kuna
laew tasa kahele poole kõikus.

Nagu kirju tell kummus awarus üle merd
lõikawa laewa. Ja nagu küünlaid kanti tähti ku-
ninglikul lühtril läbi awaruste ülewal ning all.

Tähed hõbedased ülewal! Tähed hõbedased all!

Olin õieti alles poisikene ja esimene kord teel.
Ei olnud weel harjunud sõduri eluga.

Olin noor, ja nimetud igatsused pakitsesid
rinnas. Kuulasin tähtede tulimängu ning oma
were kohinat.

Uga ümber laewalael magati. Magas kolm-
kümmeend meest, pääd mantlitesse mässitud.

Laew õõtsus kahe sügawuse wahel hääletult,

ihes magajate ja nende unedega, tähtede ääretus firenduses.

Teisel päeval oli taewas täis pikki pilulisi pilwi kui linnu tiibu. Meri oli walgelaiguline. Oli tõusnud tuul, nii et sõudjad puhkasid.

Nõnda jatkus meie teekond, wastu tumedalle tulewikule. Päewad kulufid töös ja mängudes, õhtud waitfes waatluses.

Ruid ööd olid rahutud. Tuul löötus köies-tikus, wahel tõustes, wahel nõrkedes. Mustad pilwed lendasid kuust mööda. Meri loksus, kohutaw kuuwalguses ning pilwede warjus.

Nõnda jõudsiime piirini, kus meist keegi warem polnud käinud.

Päike tõusis weripunasena kollases udus. Merd kattis hall wari. Rogu päewa puhkus hoogne tuul. Taewas kihutasid kujutud pilwed kui suitsukoonlad.

Pikad lained kohisesid meie all. Meid heideti kui laastu ühest teise. Olime hommikust õhtuni raskes töös.

Sõ oli kottpime. Hommiku eel waitis äkki tuul. Ruid selle asemel tõusis tihe, läbinägematu udu, — ja lainetus kestis edasi.

Hiigla-ummitud paistafid laewa taewa ja sügawuse wahel. Purjed rippufid loiult. Ratsufime sõnda, kuid olime udus kihutawate weemägede ees jõuetud kui lapsed.

Kollakas-tuhkne udu tihenes. Mõni suur merikottas lõikas läbi halli pilwe, tiibadega kohistades ja äkki hämaruses kadudes.

Kui laine laewa külili paistkas ja ummit üle meie pää ulatas, nägime filmapilguks otse oma palge ees wett.

See oli läikiw-sile ja kohutaw-must. Kuid selles siledas pinnas keerlesid päädpöbritawa kiirusega kiirgawad wiirud, mille keskel tume-punafelt walgatawad kublad üles kargasid ja lõhkesid.

Silmapilgu pärast heitis ummit laewa teisele küljele, ja jälle mustas me ees kohutaw wesi.

See kohises kui lõpmatu kost, kui merekurk. Kui mulisewast hiiglatatlast paistus säält musta auru üles.

Mõnda lendas laew küljelt küljele, ometi edasi pääsmata. Ja meie langesime purjedest kinni hoides ühes laewaga sügawusest sügawusse.

Paljud nõrkesid, nii et nad ainult weel kart-
fastesse ja märssidesse seotult ellu jäid. Teistel

lõikafid kõied lihaksed läbi, kolmandatel purstas weri suust ning kõrwust.

Arwastime hukatuse tulewat.

Kuid siis äkki kuulsiime kiirelt lähenewat häält kui tuule kohinat. Udusein rebenes kahets, purjed pingutusid ja laew lendas filmapilgu pärast wahtu kobrutades.

Saga ja ees nägime walguse joont udumüüride wahel. Sundsiime, kuis lained alanefid ja laew pehmelt liugles.

Kuid waewalt olime röömuust toibunud, kui meiega midagi weel kohutawamat sündis.

Äkki nägime laewa kenla ees midagi musta üles kerkiwat. See lähenes ja kaswas päädpööritava kiirusega, ning enne kui ehmatusest toibusime, oli ta meist ainult weel mõnikümmend sõudu eemal.

See oli weest otsejoones ülestõusew süsimust sein, mille ülemist äärt meie filmad ei seletanud. See ei olnud kalju, ei olnud pilw, see ei olnud midagi, mida oleksime tunnud.

Enne kui midagi mõelda ja midagi teha suutsime, lendas laew täies purjes wastu jeda müüri. Me tarretasime surmahirmus, sund awanesid, ja kolmestkümnest rinnast tungis meeleheitlik karjatus.

Ruid oodatud kokkupõrge ei järgnenud. Selle asemel leidsime enese filmapilgu pärast ääretust pimedusest.

Üks seisukord järgnes nii äkki teisele, et me kõige lähemaidki sündmusi imestada ei suutnud, kui meid juba uus üllatas.

Esitaks arvasime igaüks laewalt tühjusse langemat, kuid siis tundsiime liikumata samal kohal seiswat, kus filmapilk warem.

Amber oli pillkane pime ja ääretu waietus.

Ei miski häält ega miski kuma kustki poolt. Dotasime filmapilgu liikumata, — ainult üksteise hingamist kuulsime.

Olime jõudnud tühjuse riiki.

See oli hirmsam kui maru, kui miski muu. See käis üle me mõistuse.

Wõttis lüha aega, enne kui sellega harjusime.

Esitaks usaldasime waewalt liikuda. Rändasime siis risti-rästi üle laewa, nõõridest kinni hoides ja üksteisega kokku põrgates. Laew oli terve, ja ometi tundus, nagu oleks keulast pärani terve teekond maad.

Siis tuli meele tõrwikut süüdata. Ruid see põles otsekui wee all, ilma kiirteta, ja wagustas

ainult mõne waksa kaugusele. Isegi tõrwiku hoidjat ei näinud meie, waid ainult ta lubiwalget luist käsiwart. Ja see oli nii hirmus, et me kõik ühe forraga kiskendasime: kustutage, kustutage!

Algas õudne, sõnul seletamatu, mõistusel mõistmatu elu.

Rui kaua selles pimeduse riigis olime, ei tea. Võib olla, palju päiwi. Raotasime käsituse aja kulumisest. Meie mõtted peatasid niisama nagu laew.

Kas me olimegi enam merel? Kas ei õõtsunud meie laew ääretus atwaruses? Üle mere, üle pilwede, üle ilmade —?

Ratsufime möladega, — need ei ulatanud enam wee pinnani. Siis heitsime antru üle laewa serwa, — see kadus ilma sulpsatuseta kui tühjusse süüwides.

Suur ükskõiksus wõttis meie üle wõimust.

Rääkisime ainult nii palju, et teada, et alles oleme. Uimasime aja kulumist ainult sõõgiisu kaswamise järele pärast sõõmaaegu. Tegime kõik käfikaudu ja harjusime sellega.

Wahel tuli meil mõte, et kõik oli loomulik, ainult meie ise olime äkki wiimseni meheni pimedaks jäänud.

Ja ma ei tea tõesti, kumb võimalus hirm-
sam oleks olnud.

Minult ääretu pimedus, ääretu vaiksus!

Siis tundsi me lord jälle tugewat tuulepuhan-
gut läbi pimeduse. Kuulsi me, kuis köied pingu-
tusid ja mastid nagisesid. Tundsi me, kuis laew
äkki kiiresti edasi lendas ning wesi kenlas kohises.

Ruttasime jälle igauks oma kohale: tüürimees
tüürile ja katstümmend meest sõudepingile. Ja
jälle sündis ime: waikselt libises laew pimeduse
riigist wälja walguse maale.

See oli otsekui ülestõusmine furnuist.

Reegi ei rääkinud kaua aega midagi. Waat-
lesime ainult waikselt üksteist. Olime kahwatanud
ja kõhnaks jäänud, ning sõnatu haledus täitis me
südamed üksteise kohta.

Wanad meremehed langesid teineteise kaela
ja nutsid kui lapsed.

Näis olewat hommit. Meri oli walt-
 jas-sinine ja aurune. Westi pais-
 tis sügawalle läbi. Taewas kum-
 mus kui sinine kuppel üle meie
 pääde.

Laewa ümber oli lumivalgeid õisi, mis nagu
 weesilmad merepinnal awanesid. Ratsufime neid
 tattuda, kuid nad ei murdunud; selle asemel
 wenisid nende warred äraarwamata pikaks. Nad
 lõhnasid õrnalt ja magusalt.

Taewarannal näis saar. Purjetasime sinna.
 See oli lumivalge lubjarand, ilma mistki taimesti-
 kuta, ainult suuri siniseid linde nägime õhku tõuswat.

Kuid eemal näis uus saar, ja me juhtisime
 laewa sinna poole. Ka see oli niisama tühi, nii-
 sama taimestikuta ja loomastikuta.

Nõnda purjetasime kogu päewa, ja nägime wiis kuni kuus saart, ilma et nende wahel suuremat wahet oleksime leidnud.

Ainult mõnel oli rohkem linde kui teisel.

Mõnel saarel olid need tume-, mõnel helesinised, mõnel olid nende pikad jalad walged, mõnel punased. Igal pool tõusid nad meie lähemisel lendu ja keerlesid hääletult saare kohal, lahtiseid udusulgi kui sinist lund õhku jättes.

Rippar katsus neid wibuga lasta, kuid nad lendasid kõik ühes nooltega minema, ilma et ühtki oleksime saanud.

Saared olid ühtewiisi tühjad. Ainult siin-säääl rannal näis suuri ümarikke laike, rohelist ja rusket wärwi; kuid see oli ennem miski hallitus wõi sammal kui tõeline rohi. Paremal puhul wõis see miski madal kanarpiik olla

Sõudis õhtu, ja me lähenesime weel ühele saarele. See näis juba eemalt waadates suurem olewat.

Et meri oli madal, siis jäime saarest poole penikoorma kaugusele.

See näis ümarik olewat, rand jooksis õiges kaares ja saare ülemine osa lõikas ehataewast

nõndasama rahulikuna kaarena. Ta oli nagu letas merre heidetud.

Ruid mis seda saart muist eraldas, oli see, et tal rikkalik taimestik näis olevat. Ta oli üleni sinikas-roheline. Rannal seletas film miski tundmatuid põõsaid, ja kogu mäerinnak oli ääretu metsaga kaetud.

Siia saarele tahtsime igatahes maale minna.

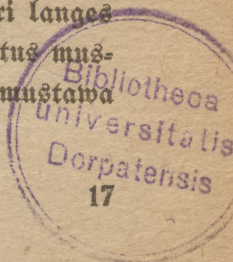
Et aga õhtu oli, siis saatis kippar ainult seitse meest wenega randa, et need saarel ringi waataks ja siis kas kohe tagasi tuleks wõi, kui wõimalik, öö saarel mööda saadaks ja alles hommikul teateid tooks.

Mina olin nende seitsme hulgas.

Sõudsime rõõmsal tujul laewa juurest ära.

Meri oli waike. Esitaks oli weel täiesti walge. Meie ankrus laewa allalastud purjed walendasid, teisel pool mustasid pilwetus taewas metsa ladwad.

Ruid siis läks päike saare taha, wari langes üle meie ja laewa, wesi meie ümber muutus mustaks, ning waivides sõudsime widewikus mustawa ranna poole.

Tulime randa, vedasime wene üles ja waata-
tasime ümber.

Rõige päält oli lage lubjarand, siis kõrge
tanarpikku kaswatatu nõmm ja selle järele mets.

Kuid imelik mets! Tõusid alt kollakas-hallid,
ülewalt rohelisted mahlatad tüwed, kus endiste
mahamurdunud oksade kannud selgelt olid näha.
Alles mõned süllad maast algasid värstet oksad.

Kuid weel imelikumad oksad! Selle asemel,
et vähemateks oksadeks ja lehtedeks harguda, laie-
nesid nad suurtena rohelistena lahmatutena, lopsa-
katena ja mahlastena, mis nagu hiigla-räästad
üle meie päade laotusid.

Jäime imestades ja nõutult selle imeliku
metsa ees seisma. Rõigil pool meie ees kollen-
dasid ja rohetasid puude tüwed.

Oli juba iseenesestki hämaraks läinud, kuid
nende hiigla-lehtede all oli päris pime. Minult
siin-sääl paistis nende wahel lapp roosat eha-
taewast.

Pidasime puude all nõu. Olime nähtawasti
niisama tühjal saarel kui eelmisedki, kuid ometi
tahtsime õnne katsuda. Mets oli kõrge, ehk paistis
üle selle ladwa lee suitsu.

Baewalt olime sellele otsufelle tulnud, kui mina juba puusse hakkasin ronima. Olin kõige noorem ja wäledam hulgas.

Tõusin ühelt murdunud oksa jäljelt teisele kui treppi mööda, kättega nagu kaljuseinast kinni hoides.

See wöttis kaua aega. Waheajal oli juba täiesti pimedaks läinud. Mõned rohelisted tähed paistisid sinises taewas.

Ometi suutis film widewikus weel ümbrust seletada.

Ühel pool oli lilla hämariku loori all lubjane sõmerik ja must meri. Meie laew rullitud purjega paistis nagu mänguaasi mu all.

Teisel pool awanes saare ääretu ladwastik. Metsa, kus olime, jätkus weel tükk maad, kuid sellele järgnes uus mets, weel kõrgem ja tumedam kui see. Nii kaugelle kui film seletas, ei näinud jälge inimese eluasemest.

Seatasin seda all ootawatele seltsimeestele. Nad pidasid nõu, mida ma ei kuulnud, ja wastasid siis, et õõjets siiasamma puu alla jääme.

Mul oli esiti nõu kohe jälle alla minna, kuid hakkasin siis lehte mööda edasi astuma. See paindus ja õõtsus mu all kui nahkfilm.

Korruga tulid teised õhemad ja nooremad lehed vastu. Ronisin nende wahel, kättega serwist kinni hoides ja jalgadega teed kobades, kuni jõudsin mistisuguseni põhjani.

Ratsusin weel edasi minna, kuid mu käed leidsid ainult libedaid ja serw serwa vastu kinni kaswanud lehti, mille wahele ma ei pääsnud.

Peataisin mõttes. Oli kottpime ja soe. Lehtedest tõusis waewalt tunduw lääge lõhn. Miks peaksin weel alla minema? mõtlesin. Kas pole parem siin ööd mööda saata? Siin on ohutum ja soem.

Tõmbusin käte abil jälle lehe serwani ja hüüdsin, et ööks puusse jään. Ma ei tea, kas mind ükski kuulis wõi ei. Igatahes ei wastanud keegi midagi.

Lastusin jälle alla ja roomasin tahe lehe wahele. Panin käe pää alla, fulesin filmad ja ootasin und. Tundsin läbi suite weel lehtede lõhna. Kuid warsti magasin raskelt.

Öö näis olewat jahe ja paks kaste langewat.

Ärkasin kord külma pärast: alt tõusis suitsu lõhn ja kostis jutukõmin. Ärkasin teine kord: kõik oli wait, paar tähte loitis lehe wahelt.

Ja mina magasin peatselt unesti.

Särgmisel hommikul ärkasin väga hilja. Esimesel filmapilgul ei saanud ma aru, kus olin: pää oli raske, ümber oli filmisegawat haljas, hele päikese kuma paistis läbi noore lehe.

Siis tuli jälle kõik mu meele. Tõusin istuli, kuulata sin, — kõik oli wait; hüüdsin — keegi ei wastanud.

Mu pää tundus weelgi raskemalt, otsekui oleks lehtede lõhnas olnud midagi mürgist. Reha oli haige halvast asemest.

Sakkasin aeglaselt lehti mööda üles tõusma. Pidasin kättega leheserwist kinni, mis olid wehikaljad ja hele-rohelised ning kollaste soontega läbi lõigatud.

Tõudsin jälle ühtekaswanud lehtedeni. Pidin

tegu oma sõrmede jõu kogu wõtma, kuni nende libedat pinda mööda üles pääsin.

Weel imelikum oli puu ülevalt waadates: igalt poolt ühinesid lehed nagu ümaritüks kõwaks palliks, mis paar sülda läbi mööta. Selle nupu ümber lainusid igale poole suured lahtised lehed.

Oli tülse tuul, nii et waewalt puu lagipääl püsti seisin.

Igal pool enese ümber nägin samasuguseid wälgjaid päid, mõned suuremad, mõned vähemad. Puude nahksed lehed tegid tuules õõtsudes waewalt kuuldawat kahinat.

Taewas oli täis walgeid, triibulisi pilwi.

Mu silmad pöördusid ranna poole, kus õhtul maale tulime, ja otsisid wenet. Jahmatastin, — wenet ei olnud. Waatastin siis kaugemale, ja ehmatastin nii, et waewalt jalul püüsin, — kest mere selga nägin meie laewa täiel purjel saarest eemalle kihutawat.

See mõjus minusse nõnda, et filmapilguks maha istusin, kõigist liigestest wärisedes. Kuid siis hüppasin jälle üles.

Seljutasin käsi, kübarat, tõmbasin kuue seljast ja lehwitasin seda tuules, kisendasin, — misti

ei mõjunud. Laew kauges ikka kiiremini ja kiiremini.

Siis hakkasin tulise rutuga alla ronima. Langesin lehtede wahelt, ei hoolinud hoopidest, li-
bastasin tüwe mööda, wiimase osa otsekohe kukkusin.

Puu all ei olnud enam kedagi. Kõrge rohi
selle ümber oli maha rullitud. Leidsin tuleaseme,
— tuhk oli juba külm.

Siis hakkasin ranna poole jooksuma.

Imelikul kombel juhtusin kohe alguses teele,
mida me õhtul tähele ei olnud pannud. Rahe
kiwiseina wahel keerles lai jalgrada.

Jooksin nii ruttu kui suutsin, pääs ainult
üks mõte: Nad on su maha unustanud! Nad
on su tühjale saarele jätnud!

Wahetewahel nägin põõsaste ja kaljude wa-
helt merd ning laewa. Iga uue nägemise puhul
oli laew kaugemal kui enne. Müüid näis ta me-
refeljal weel ainult kui hall täpp.

Põikasin teelt ja hakkasin otse üle nurme
mere poole jooksuma.

Ma polnud weel kuigi kaugemale jõudnud, kui
midagi imelikku, üliloomulikku juhtus. Äkki seis-
kest nurme mu ees inimene, naine, hiiglane.

Selle mõne filmapilgu jooksul, mis pun ot-
sast maha tulemisest kuni siamaale oli kulunud,
olin niipalju hirmu ja ahastust läbi elanud, et
ma enam õieti ei suutnud ehmatada. Minus oli
weel ainult loomusunniline püüd end kaitseda.

See, mis nüüd järgnes, sündis nii ruttu,
et seda eneselle ainult kui und weel ette suudau
kujutada.

Hüppasin kõrwale, kuid hiigla-naine tegi
sama liigutuse ja sirutas käed mu järele wälja.
Põgenesin teisele poole, kuid ta oli mõne sam-
muga mu järel.

Siis haarasin tupest mõõga. Kuid tema ei
hoolinud sellest kõige vähematti. Mehekõrguste
kurekatalde nurme keskel sündis imelik rüfelus.

Ta püüdis mind kui tallekest, käed laialt.
Ma ei osanud ega julenud mõõka tarwitada.
Äkki haaris ta mu õlgadest kinni ja tõstis mu
õhku otsekui wäikese lapse.

Ta pidas mind mõne filmapilgu oma palge
ees, kuna mina kõik aeg käte ja jalgadega siplestin.
Alles nüüd nägin, et ta naeris, naeris nõrkemi-
senti. Ja ühtlasi nägin, et ta oli ilus ja noor.

Siis lasi ta mu maha, kus kobe wäsimusest

ja hirmust murtud lilledelle istuli langesin. Ta rebis oma pää ümbert natukene loori ja hakkas sõrme ümber mässima: minu mõõk oli teda ometi riivanud.

Ta sidus, waatas mu otja ja naeratas etteheitwalt. See mõjus minusse imelikult rahustawalt. Nägin ainult ta suuri, siniseid, naeratawaid filmi. Need ei wõinud tigeada olewuse omad olla.

Ta lõpetas sidumise ja jäi endiselt mind waatama. Istusin ta ees lilledel kui piisikene laps. Tundsin jälle kui unes olewat.

Tõusin üles, teadmata enam, kas weel põgeneda wõi paigale jääda. Siis nägin äkki jälle merd ning kangel laewa kui musta täppi.

See tuletas uuesti mu seisukorda meele. Ahastus, mis filmapillliku hirmu ees oli waikunud, ärkas minus endise hooga. Tegin mõlema käega märke kaduwa laewa poole, waatasin hiiglaneitfi otja ja liigutasin pääd.

Imelik, et mul juba alguses mõttessegi ei tulnud temaga rääkida! Kuid ta näis mind mõistwat. Ta raputas pääd, osawõtlikult ja elutargalt naeratades.

Kas on ta mu feltšimeestega hommikul kokku puutunud? mõtlešin. Kuis võib ta mind ja mu seisukorda muidu nõnda mõista?

Kuid see pääraputus, mis paratamattust ja ühtlasi osavõtet avaldas, äratas minu rohkem usaldust kui miski muu.

Waheajal kumardas ta maha ja põimis kurekatlaid. Ja see, et ta lillesid korjas, tõendas mulle äkki, et ta oli täiesti inimene nagu minagi.

Ta waatas mu otša, pööris ümber ja hakkas sifemaale minema.

Mis pidin mina tegema? Waatasin uuesti laewa poole, kuid see kadus just praegu taewarannal. Ialgi enam ei näinud ma teda ega neid, kes temaga purjetasid.

Hiigla-neitsi waatas kord üle öla ja natukeses aja pärast uuesti. Kutsus ta mind kaasa? Pidin ma minema?

Kuid kuhu pidin wastasel korral jääma? Kui siin saarel on muid inimesi, kas poleks mul kasulik nendega sõpruses olla? Ja kelle abil võidakšin nende usaldust, kui mitte selle naise abil?

Seft kahtlemata oli ta häatahtlik. Ta oli minuga ainult mänginud nagu talle wõi linnuga.

Tal ei tulnud nähtawasti mõttesfegi mulle paha teha, ja minu surmahirmust polnud tal aimugi!

Hakkasin ta järel astuma. Kui ta seda nägi, naeratas ta weel enam. Ta kumardas aeg-ajalt ja murdis mõne lille. Siis puutusid ta loorid maad. Ustusin ta järel kui kannupois.

Nüüd alles nägin, missugune ta õieti oli. Ta noort ja saledat keha kattis wehikall loor. Ta heljus kergelt kabele poole, kui mu ees kõndis, haawatud käes lilla õitewihk.

Kuid ikka weel olin miski une ja wiirastuse mõju all, nii et mu mõtted korratult ning sibi- tult lendasid.

Ma ei suutnud oma tähelepanu eesminejas hoida. Nägin lillesid ta käes, nägin sandaale ta jalas, nägin õisi, mis ta tallas, nägin juukse- kiharat ta kõrwa kohal. Kuid teda ennast terwena ei suutnud ma näha.

Tulime jälle jalgraale, mida mööda äsja olin jooksnud. Läksime hääletult, mina mõned sammud ta järel, ikka weel kui unes.

Meist lendasid sinised linnud mööda. Ta waatas nende poole sama pilguga, millega mi- nugi poole.

Tulime metsa. Selle suurte lehtede all oli õht wesi-roheline ja täiesti waikne, ilma wähe-magi tuule hinguseta. Puud ei kohisenud, linnud ei laulnud.

Warsti aga harenes mets, meie ees oli lagendit ja sellel inimeste asutus.

Mõnda nägin nende kodu esimene kord. Täiesti ümarat õue piiras kõrge püütaed. Selle keskel olid ümaritud kojad, roovikutest seintega ja nahaga kaetud, kuid ilmatu kõrged. Neid oli viis, kaks suuremat ja kolm vähemat, kõit ühesugused.

Imelik, et ma puu otsas olles neist vähemasti märki ei näinud!

Wärawal peatafin kaheldes: tundus, nagu oleksin üle inimliku raja kuhugi õndsesse, wõikasse maailma astunud. Kuid neitši waatas taha, ja ma läksin.

Ta wiis mu esimesse suure kotta. See oli ruumikas hoone, kuhu walgus ainult alati lah-
tifest ukseawandusest näis tulewat. Seinu ja põ-

randat katsid tumepunased walbad. Rõrgelt lae-
kitsusest rippusid alla hallid, lillad ja rohelisted
loorid ning wõõd.

Ta lütkas mu padjale test koda istuma ja
kadus ise wälja. Rulus mõni filmapill, mil wae-
walt ümbrust suutsin imestada. Siis läks koda
filmapiiguks pimedaks, sest kats kogu astus üle
läwe siise.

Siigla-neitsil oli omasuurune wanamees
kaafas.

Wanamehel oli allawajunud serwadega hall
kaabu ja põlwini ulataw paks pika karwaga man-
tel. Selle alt paistsid ta sääred, niisama karwa-
sed kui mantel.

Nad waatasid korda mööda minu ja üksteise
otsa. Rulus mõni filmapill, siis läks neitsi jälle
wälja.

Wanamees istus teisele padjale ja waatas
ühtsoodu mu otsa.

Tal oli ümaril nägu, mida kõrwenud-karwa
lühikene habe üleni kattis, tõmp nina ja filmad
kui sinised tinanööbid. Ta ei pilgutanud kordagi
neid, waid waatas, ainult waatas.

Tundsin hirmu, aga ta miski usaldust selle

koletise wastu. Mis kawatus oli neil? Mis mõtlesid nad minuga pääle hakata?

Neitsi tuli warsti tagasi ja pani mu ette mõned puu- ja kuiwatud nahkõud piima, mee ja õhufeste kuiwade karaskitega.

Tõesti, mul oli nälg. Alles nüüd märkasin seda. Hakkasin sööma, kuna nemad filmipöörmata mind waatlesid, neitsi ühtsoodu naeratades, wanamees aga niisama tõsiselt nagu ennegi.

Maitsefin tõrda mööda iga toitu, kuni isu kadus. Muude hulgas oli nahk-külimatt peente marjadega. Kuid need olid nii küüwitsa marjade sarnased, et ma neid katsuda ei usaldanud. Alles nende tungiwate märkide pääle sõin pihutäie marju. Need maitsefid aga hoopis teisisi kui ootanud.

Kohe selle järele tundsin imelikku wäsimust ja und. Kas mõjus nii söömine, need marjad wõi oli see hirmurikas, ohuline hommit mind nõnda wäsitanud, ei tea.

Wajusin kummuli kahe nahkpadja wahese, millel willapool oli wäljas, ja magasin filmapilgu pärast kui surnud. Ma ei kuulnud, kuna nad wälja läksid, ega ka seda, kas nad hiljem sees käisid.

Kui ärtasin, oli päite juba üle poole taewa. Tundsin janu. Ustusin õue, lähenesin ühele vähematest kodadest. Selle lähel istus hiigla-neitsi, känd rüpes.

Kuid waewalt oli ta mind näinud, kui üles tõusis, kotta kadus ja säält tagasi tulles mulle piima tõi. See, et ta mind nõnda mõistis, pani mu imestama. Jõin, naeratasin, — võib olla, esimene kord kogu päewa jookkul, — ja hiiglaneitsi naeratas niisama.

Saatsin kogu õhtupooliku õues imelikus meeleolus mööda: ei teadnud, kas olin wang või waba; ei usaldanud kuhugi minna, kuid ka siin ei tunnud enese kodus olewat.

Wanameest ei olnud kordagi näha, neitsi kadus tihti ära.

Liikusin ettewaatlilikult õues ringi. Waatasin läbi kõik kojad. Rahes suuremas nähtawasti elati, kuid kolm vähemat olid aidad.

Esimestes oli palju nahku, riideid ja patju, teistes aga lugematu arw suuri ja väikesti wafku, küllimitte, matte, kappu, karpe, pütte ning sõelu. Seinte ümber käisid ringis riulid wafest, sawist, puust ja nahast kausside ning kruusidega.

Suure õuega oli ühendatud kolm samasugust täiesti ümarikku vähemat õue. Neis oli maa luge-
matuisit sõrajälgedest mullane. Nähtavasti olid
need elajate tarad, kuid nüüd olid nad täiesti tühjad.

Kui kõik oli waadatud, istusin jälle toja lä-
wele. Õuest välja ei usaldanud ma minna. Is-
tusin, waatafin, kuis metsa ladwad päikese alane-
misega wärwi muutsid, ja ootasin päewa kulumist.

Kui pikk, ääretu pikk oli see päew! Kui ime-
likke tundmusi äratas minus õhtu lähenemine, kui
taewas jälle roosaks ja rohelisteks muutus! Kui
tange oli aeg, mil seltsimeestega üle õhtupunase
mere sõudsin ja nõndasama roosa taewast waatlesin!

Alle legendiku ujusid pehmed, soojad udud.
Mets eemal muutus lilla-wärwiliseks. Kui õhtu
sünnimantlid läksid läbi õhu.

Hämara jõudes tulid lambakarjad koju. Need
olid suured, rammusad, paksu halli ja musta wil-
laga loomad, palju suuremad kui iial olen näinud.
Nad tulid, ilma et keegi neid oleks karjatanud,
ja täitsid tarad äärest ääreni.

Mind toideti jälle nagu pisikest last ja pandi
magama ühte vähemasse aita, mis niisama pat-
jade ja waipadega oli täidetud kui suuremadki.

Lamastin tahe pehme padja wahel ja mõtle-
sin, kuid ei suutnud oma seisukorda mõista. Kõik
oli nagu tõelikus, inimlikus elus, ja ometi oli
kõik üliloomulik, ilmwõimatu. Kuid kogu teekond
oli ju ammu mu pääs tõeliku ja üliloomuliku segi
heitnud. Ma ei suutnud enam küllalt imestada.

Mõtlesin ja mõtlesin, uni ei tulnud. Mul
hakkas kuum, wiskasin padja kõrwale, kuid see ei
aidanud. Siis astusin õue.

Wõis olla kestöö. Kõik oli wait. Kuulsin
lammaste mäletstust ja astusin tara poole. Sää-
l lamastid loomad nii tihedalt, et maa hingawa ja
sooja lademega üleni oli kaetud.

Lasksin aia najale ja waatlesin kawa seda
füütut loomakarja. Minus wõttis maad hale
ja abitu meeleolu: nii nagu nemad ses arusaama-
tus maailmas, nii olin ka mina!

Tõstsin silmad üles. Taewas näis mõnel
filmapiilgul tume-sinine, siis lilla, kuid siis jälle
tume-tume-roheline. Alvarus oli täis ähmaseid,
leegitsewaid tähti.

Waatlesin kawa neid. Siis äkki panin tähele
imelikku asja: odamees oli kummuli, tooditähed
tagurpidi.

Särgmine päew kulus sešsamas eba-
määrases meeleolus, milles eelmi-
negi. Läksin ja tulin omapääd, nagu
lambadki; kuid ma ei teadnud iial,
mis õieti wõisin, mis mitte.

Alga ometi usaldasin nüüd palju enam. Mitte
üksi õu, waid ka ümbrus, kogu saar oli mulle
waba.

Mul oli kawatsus mööda randa saare ümber
käia. Kuid see näis kergem olewat kawatseda
kui korda saata.

Saar oli nimelt suurem kui olin arwanud.
Ta oli pikergune, ja me olime talle oma laewaga
terawa otša poolt lähenenud. Pääle selle oli rand
mõnes kohas liig järsk, metsik, üksainus segipaisa-
tud kiwirahnude wäli.

Ruid igatahes sain saarega tuttawaks. Rist-lesin suure osa sellest läbi, teeks lammaste radu tarwitades. Need tungisid kaudu kõige pimedamate tihnikute ja üles kõige järsumatele kaljurinakutele.

Põhja-ida pool tõusis astmete kaupa kõrge, kuiw nõmm, täis mehe-kõrgusi sammaldanud kiwe, mis uisa-päisa siia-sinna paisatud.

Siin polnud muud taimestikku kui madarapunane kanarpik ja imelikud lilled, mille tüwe maad ligi sammetine lehewanik piiras ning mille paarisüllast sirget wart pisukeste helekollaste õite hari kroonis.

Nõmm lõppes kõrge kiwipõrandaga, mida kaljuimarad kui pitsid palistafid.

Siit awanes ääretu waade üle saare sinilauguse.

Sääl all walendas lubjane sõmerik, sääl punaste kaljude wäli, sääl aga sinisalude otsatus ja äärmises põhjas püsti seintega hall mägi, mis mere peitis.

Suul lõõtsus läbi awaruse, walgeid pilweferi kerkis ääretusest, — kui woldid rullufid wae-walt nähtawad lained üle mere mõõtmatu selja.

Ruid mina ruttasin edasi. Etsisin metsa pimedikus, kohmasin sammalsois, lomistasin kitsastes kaljulõhehes üle pää ulatawates sõnajala puhmastes.

Leidsin keft saart sügawa oru. Nõrelised puud ulatasid üle selle randade. Allikas tilkus kui hõbepisaraid. Läbi pimedate latwade näis keftpäises taewas tähti.

Siin-sääl oli lagendikke käharate hiigla-puudega. Niitusid peitis paks rohi. Oja angerwaks-kallastega lõikas kui wõõ läbi rohu haljuse.

Taimestik oli tutaw, kuid lähemal waatlusel siiski wõõras.

Rase sarnased õrnad põõsad olid üleni roosas õilmes. Riiuwits oli männa kõrgune. Tamm kandis raudmusti nõelu.

Kõik lilled ja puud, mida tundsin, olid üli-loomulikult suured. Puude lopsakad ladwad olid kui künkad, metsasalgad kui mäed.

Ja üle kõige ääretu ütsinduse tundmus.

Ma ei tabanud metsas iial muid loomi pääle lammaste ja lindude.

Lambad ilmusid kaljulõhehes wahetewahel ootamatult mu ette. Nad taganesid kõpsuwate

jalaliigutustega, nudishimulikke filmi minust pöörmata.

Linde oli ääretu palju. Nad lendasid suurte falkadega ja üksikult. Puude tagant õhetasid nende sini-läkitavad parved. Mererannal tulid nad tuulega. Ja õhtul tiivutasid nad üle eha-taewa.

Kuid nad ei laulnud. Isegi nende tiiva-lööke ei kuulnud ma.

Nende hulgas oli pärlmutriseid siure ja lohmakaid, halle ümrid, kes liikumata rannal istusid. Nende kestel segisid wäledalt punased teewitsad ning jõhwlinnud, — pisukesed loomad, kahe pika punase jõhwiga hännas, — pigemini liblikad kui linnud.

Miski märki muist inimestest ei leidnud ma saarel. Ja wäsinud uitmast, tulin jälle koju. Langeisin woodi ja magasin ilma unedeta, et järg-misel päewal nute unenägude jaoks ärgata.

Püüdsin mõista seda elu, kuid mu mõte ei liikunud paigast. Pigemini oleksin harjunud eluga koeratsoonlaste maal kui siin.

Kes olid need hiiglased? Kust olid nad siia saanud? Oli sel saarel warem enam elanikke?

Wõi oli olemas suur hiiglaste ühiskond, ja see paar siin oli ainult nende äärmine wõsu, äärmisel saarel? Oli neil läbikäimist teiste hiiglastega teisel saaril?

Mitmed märgid sundisid mind seda arwama.

Neil oli nimelt riideid ja riistu, mis nad koduste abinõudega ei wõinud walmistada. Nad pidid neid mujalt saama. Kuid kust ja kuidas?

Pääle selle polnud nad metslased. Kuid ükski olles wõib inimene ikka ainult metslane olla.

Ma ei saanud aru nende majapidamisest. Midagi ei tehtud siin nagu tööd, ja ometi oli kõike küll.

Kuid kõige enam pani mind imestama üks asi: nad ei rääkinud. Ja ometi ei tea ma õieti, kas nad päris tummad olid.

Wõib olla, nad ei tahtnud rääkida, seda asjatult pidades. Wõib olla, oli neil oma mõtteawalduswiis, mis meie omast põhjani erineb.

Nad ainult waatasid üksteise otsa, et mõista. Ja imelikul kombel mõistsid nad minugi mõtteid alati, kui mu filmi nägid. Mil kombel, — seda ma ei tea.

Nad olid lihtsalt targad — ühe isesuguse

tarkusega, mida meie ei tunne. Nad näisid loodusega ühte sulawat ja nende teadvus näis looduse teadvus olevat. Ning sellepärast arvan, et nad ka loomi ja puid niisama hästi mõistsid kui mind.

Kas nad midagi kumardasid? Kas oli neil usku? Ma ei tea.

Kuid õhtul, kui päikese ketas merre oli lanemas ja weel taewarannal peatas, tarretasid nad filmapilguks, pärani filmad päikese poole pöördud, ilma waluta ja igatsufeta.

Miski ei seganud neid siis. See kestis ainult filmapilgu, kuid see oli täiuslikum rahu kui iial võib kujutella. See oli kogu inimese puhkus, tundmuste ja mõtete suur hääletus.

Oli see nende palwe? Oli niisugune nende usk? Võib olla.

Ja õhtul oma asemel filmi sulgedes tundsin, kuidas mind nende tarkuse lained ümbritsesid.

Tundsin nende elu suurt hääletust, mis mind kui udutiitvul elumaailmast unemaailma kandis.

Kuid hommik tuli nute imedega.

Mõistsin lõpulikult: sel saarel polnud muid elanikke. Ja weel mõistsin: siin ei olnud iialgi talwe.

Nad ei tunnud külma ega häbi. Nad olid peaaegu alasti. Ja kui nad ka midagi seljas kandsid, siis igatahes mitte külma või häbi pärast. Nende riided polnud kummagi kohased.

Nägin hiiglaste tütar tihhti alasti. Ta ei põgenenud iial mu eest sarnasena. Ta tuli sagedasti nii mu vastu. Ta ei pannud seda üleüldse mitte tähele. Ja nõnda oli ta väga ilus.

Ta ehtis ainult omi juukseid ja jalgu.

Ta tegi keerulisi palmikuid, neisse wärwilisi lõngu ja hõbeniite põimides. Ta sidus nad pää pääle üles, ehtis neid läikivate merikarpidega. Või nad langesid kahel pool ta põskede ümber kui õõtsuwad humalakobarad.

Ta kängitses jalad tumepunaste madalate kingade, kullatud-serwaliste sandaalide või süsimustade imeõhukeste nahksukkadega, mis niueteeni ulatasid.

Nii oli ta ilus, kui äkki mu ees pöösad kahese poole liikkas ja lagedalle astus, riidetuning sätendaw. Või kui teda mööda mereranda nägin jooksmas, pää seljas, väljasirutatud käsiwarfil sinised linnud awatud tiibadega.

Ma ei ole ühtki naist sarnasena näinud.

Ta oli kui jumalanna. Ta oli kui ilu ise. Rogu ta teha oli ilu. Võisin teda peaaegu ilma häbitundeta waadelda.

Hoolimata suurusest, näis kõik temas õrn: ruugete juuste piiratud nägu, roosad kõrwad ja naerataw, kuid hartwa awanew suu.

Smelikumad kui miski olid aga tema filmad: meeleolu peeglid, hingeallikad pikkade ripsmete raamis, kust otsekui mõtete oja sulises.

Kui ta õhtul omas armsamas asendis kest õue peatas, — käed kuni küünarpäädeni tasaloodis, siis aga püstjoones õhku tõstetud, — siis arwasin ta filmist tulijõe maailmade walguse poole woolawat.

Päew oli kulunud ta ilu imetluses. Ta mälestus wiskas üle mu une kui sammetise telgi.

Silmi awades nägin läbi ukse päitese-
walget õue ja hiigla-neitsit talle-
keste sõõris.

Need olid kaunid, erkjad loo-
mad, õrnad kui lapsed. Nad jook-
sid siira-wiira kodade wahel põigeldes kui kerad.

Ja hiiglase tütar püüdis neid. Ta laotas
käsi, ta lasti põlwili nende ette, pingutas kaenalde
ja maa wahele loorid kui wõrgud, kuhu woona-
kesed uperpalli langesid, ning naeris kui laps.

Ta oli kaunis, kuid kaunimad kui miski muu
olid tema liigutused.

Ta hüppas pikil sääril kui hirmu suuri samme,
pää seljas ja käed ees. Siis kumardas ta alla,
käed üles heidetud. Ja siis langes ta äkki mu-

rule, wajus maad ligi, pää kätesse peidetud, neit-
filil ning õrn.

Ruid uuesti, uuesti ärkas ta ilusatele walla-
tustele. Ta loorid lehwisid õhus kui tiivad. Ta
jalad paljastusid üle põlwe. Ta pale hõõgus
juuskobarate keskcl.

Siis istus ta wäsinult murule, ja tallekesed
fogunesid ta ümber. Nad heitsid ta sülle, ta jal-
gabelle — tumedad laigud sinihallidel looridel.

Nii istus ta kaua, käed rüpes, waade liiku-
mata lammaste kohal. Ta ilme muutus unista-
waks ja ta filmist loitis nukrus.

Siis tõstis ta äkki palge ja nägi mind. Ta
hüppas üles, naeratas waewalt, raputas pääd ja
kadus punde warju. Tallekesed läksid kepsutades
ta järel.

Hüppasin üles kui tundmatu hääle hüüdest.
Mu uni segunes tõelikkusega. Ja tõelikkus oli
kannis kui hommiku-kastene unistuste maa.

Ma kadusin metsa. Taewas sinas kui ülaste
pärg. Rangus kutsus ja meelitas.

Tundsin imeliku kergust. Kui wõõrad käed
oleksid mind läbi salude kannud. Mida kiiremini
läksin, seda kergem oli käia.

Lehed löid mu palgesse, öied puutusid mu huuli. Joobusin öiteft ja lindude kirenduseft.

Öied rippusid alla wihtudena, kummisid wärawaid üle mu tee. Lunde töusis igalt oksalt, nad löid wärwilisfi wikerkaare üle latwade. Läbi puie löitafid pätkese möögad, tuliseid wööte üle linnuparwede ja lillekuhilate heites.

Oli kui suur pidupäew metsatemplites.

Üle niidu fertis sinine põuandu ja lillede uim. Siurude hännad sinasid alla üfsikuilt puilt, jõhwilindude niidid punasid õhus.

Mu jalad uppusid rohus kui lopsakas maa-willas. Läbi haljuse tungisid kullerkupunööbid. Mina aga ruttasin üle rohu ja lillede kui tantfides.

Siis äkki nägin teifel niidu serwal hiigla-sarapiku all kui wiirastust: lehwisid hõbedased loorid ja kadusid. Ruttasin sinna, — nägin loore niisama kaugel. Mina lähenesin, — nemad kaugenesid.

Ulgas imelik põgenemine ja tagaajamine.

Ma ei näinud peaaegu midagi, ja ometi teadsin, et keegi mu ees ruttas. Ma ei teadnud, miks, kuid ometi tahtsin teda tabada.

Ruttasime läbi tihnikute, üle niitude, kaudu kaljulõhede.

Kui wäffsin ja peatada mõtlesin, nägin loore lähedal. Kui niidu serwale jõudsin ja ei teadnud, kuhu pöördä, heljutas teispool niitu keegi nägematu puid. Ja kui tihnikusse olin ekkimas, pöetas keegi mu ette wärskleid õisi.

Mõnda ekkisin meeletu wisaga kawa. Pätke rändas kesslõunas. Mets waihis, warjud olid lühikesed.

Jõudsin jälle kest saart sügawasse orgu. Olin jurmani wäsinud, langesin allika kaldalle kummuli, kumardasin hõõguwad huuled joomiseks.

Kalda sinisawi seinast tilkus hõbedane oja, klaasised kublad keerlesid üle wee pinna. Allika peeglis wärisesid mõned kahwatud tähed.

Waatesin neid liikumata. Äkki nägin, et taks nende hulgas kiiresti lähenesid ja suurenesid. See kestis filmapilgu, — ja juba waatasid mu wastu allikast paar suuri sinisilmi.

Hüppasin hirmunult üles. Kuid minu seljaga polnud kedagi. Ainult lehed wärisesid natukene.

Algas uuesti rutt läbi metsade.

Ma ei mõtelnud enam midagi, — ruttasin ainult. Mu põlwed wabisesid, hingeldasin, — ruttasin ainult.

Päike alanes, warjud pifenesid.

Tõudsin wahel mere randa. Kuulsin kalju-
riinka tagant sandaalide rabinat sõmerikul, kuul-
sin lähtrikive merre weerawat.

Alle õilmes lodjapuu keerlesid siuruparwed
sambana. Neid oleks nagu keegi minnes õhku
heitnud. Lilled ja linnud juhtisid mu teed.

Päike punas taewaserwal. Meri oli purpuri
tatte all. Taewas tulfusid punased pilwed kui
hiigla käed.

Olin efsinud wõõraste metsa, kus polnud
warem käinud. Oli pimedaid samblasoid, — hüp-
lesin mättalt mättale; tuli mäerinnakuid, — rän-
dasin lambateid.

Ikka kõrgemale, kõrgemale tõusis mu tee.
Aeg-ajalt pöörasin ümber ja waatasin taha: all
sinas saare ladwastik, õhkus meri, roosatas taewas.

Tundsin ääretut wäsimust. Tundsin nälga
ja janu. Mu liikmed wabisesid.

Istusin kiwile ja toetasin pää kättele. See
lähenes. Suur kibedus täitis mu südame.

Siis äkki nägin otse mu wastu õitsewas
pöösas nagu ja filmi. Need haletsesid, naersid
ning tulfusid.

Hüppasin üles ja tormasin edasi. Rahmasin
sülle ainult õisi ja lehti.

Hämaras wilkus mu ees mööda kaljuseina
höbedase loori kullane palistus. Roomasin kiiresti
selle järele, — haawates käsi, tabamata loori.

Olin kalju lael. Ümber oli roheline taewas.

Wäikeses lohus kest mäeharja mustas üksti
koda.

Taewarannale kerkinud kuufirbi walgus pais-
tis koha läwest sisse. Kuu höbedases walguses
lamas patjadel hiiglase tütar kinni filmil, awatud
kätel.

Langesin ta kõrwale põlwili.

Ta liigutas waewalt end. Ta filmad lau-
gude all hiilgasid. — Peitsin hõõguwaid huuli
ta looridesse, ta juustesse, ta rinnale. — Ta
huulte joon wärises kui kanguses. — Peitsin hõõ-
guwaid huuli ta huulile.

Algasid õnnelikud, joobnustavad päewad.

Kui uni on see mulle, kui olemattuse riik, kuhu mind mu mõte tagasi kannab.

Wahel kaljumäe üksindases kojäs, wahel kodu õues, wahel metsa haljastes telkides, — nõnda kulufid meie päewad. Meie armastuse palang ulatas ühest saare otsast teiseni. Mere, metsa, wärwilise taewa, — kõik matšime selle lööma.

Hommitu päikese terawad nooled äratasid meid pärast armastuse öid. Lamasime üksteise kõrwal, üksteise kaela ümber hoides, põsk põse wastu, ja waatlesime hääletult mäge, metsa ning merd.

Siis waatašime üksteise otsa, häbesime, hüppasime üles ja põgesime wälja.

Lilledesse, rohtu, lehtedesse peitsime oma armastust.

Mänglesime metsas, karglesime kanarpikus. Peitsime end kurekatla wäljal, mängisime petet puhmastes, — ja see, keda leiti, pantis suudlustega.

Leidsime mättas kimalase pesa, — jõime mesimune. Leidsime puus kufala, — sõime mesikärgi. Mesiste huultega langesime üksteise kaenla, — mesiste huulte, mesiste kätega.

Rumardasime üle allika, waatlesime üksteise filmi, ulatasime huuled, et wees suundelda, — suudlesime kaldal, — suudlesid wastuhelgid wees.

Meid saatsid tallekesed mägedelle. Ta ehtis neid paelte ja lilledega. Pärjapäistena hüppasid nad meie ümber.

Ruid kespäiwil, kui olime wäsinud rõõmust ja armastusest, istusime puude alla, ja õrn kurbus wõttis meie üle wõimust.

Peitsin pää ta rinnale, fulgesin filmad, kuulasin — mida? — ei tea. Wõib olla, iseene, wõib olla, tema, wõib olla, fogu maailma südame-

tufset. Kõik peitus selles: õnn, unustus, igawik. Minult olla nii — igawesti.

Ma ei teadnud temast midagi. Ühtki sõna ei olnud me wahetanud. Ma ei teadnud isegi ta nime. Veel enam, ma ei teadnud sedagi, kas tal üleüldse oli nime.

Ja ometi, ma pole ühtki inimest nõnda tunnud kui teda. Kui ei olnud ühiseid mõtteid, siis olid ühised tundmused. Tundsin teda kogu oma olemusega. Mõistsin käte, rinna ja huultega.

Mida pimedam, vaiksem ja üksindasem oli, seda lähedam oli ta mulle. Tundsin, kuis sundluses me hinged wahetusid, kuis kaisutuses wiimised seinad me wahel murdufid.

Tema aga armastas mind waadelda. Waadelda tundide kaupa liikumata, mu pääd oma süles hoides.

Ta filmist woolas kui kiirte wiht, loitis pehme tule laine. See ümbritses mind nagu magus paitus. Ja ma ei tea tõesti, mis oli magusam: ta sundlused wõi ta filmade põhjatu sügawus.

Nagu luit ujusin ta filmade läikiwal pinnal, kui metspart süüwisin ta pilkude sügawusse.

Wõib olla, rääkis ta mulle omal filmateelel palju asju, kuid ma ei mõistnud selles muud kui ääretut hellust.

Neil filmapilkudel ei mõtelnud ma midagi, ja kas tema mõtles, — ei tea. Wist ei. Ta ei mõtelnud kunagi. Ta ainult naeratas.

Nägin ta filmis põhjatut sügawust, pööritatwat, mõistust pimestawat. Tundsin ta were lainetust, kuulsin ta südame wärinat.

Ja ma uppusin, uppusin.

Kui enese temast wägisi wabastasin ja põgenesin, jäi ta roidunult lamama. Ta pool-kinni filmad läikisid pehmelt, ta pool-lahti huuled naeratasid raugelt. Nii lamas ta lilledes. Ta oli õnnelik.

Ja kuhu ma ka läksin, — leidsin ta uuesti eest. Ta oli kui loodus igal pool. Ta oli kui mäekünkad, kui puhmad, kui niidud mägede wahel.

Ta lamas nurmedel. Ta sirutas käed kui oksad mu wastu. Ta filmad sinasid kui allikad küngaste wahel. Sunn tõstis ta juukseid kui pilwi.

Nägin ta rindu kui mu kodu waikeid künkaid. Ta jalad olid kui oru kaldad. Ta põsed õhkusid kui wäljad päikese weerul.

Ja ma ruttasin ta poole. Kumardasin üle ta walge kaela. Langesin ta magusaile huulile. Kummusin palgega ta rinna küngastelle.

Ah, kui mäletan kõike seda, kui kahju on mul temast! Kui häa oli ta süski, hoolimata kõigest!

Iga lord oli ta uus ja ometi wana, nii wana, kui oleksin teda näinud ühes teises elus, ammu enne seda.

Nägin teda wahel sügawas metsas: hele-roheline helerohelises, pärg pääs kui metspiigal.

Ta seisis liikumata puu all, ja must tall seisis niisama liikumata ta kõrwal.

Ta filmaterad olid kõrwale pöördud, näol ilme kui hirmel.

Siis taganes ta waitfelt metsa, mind nähes, ometi waatamata, — et filmapilgu pärast esile tormata ja mind ennast wastu tõmmata.

Eht nägin teda mere rannal. Tuul ajas suuri finiseid laineid, walgeid pilwi tuli awarusest. Siis oli ta säääl.

Ta tuli läbi wee. Nägin ta niudeid laine-tes, ta rinde wahus.

Ta tuli suurte lindude salgast. Nende siin- sed tiitwad lehwitastid ta kaela ümber. Nad nok-

kisid suuri helepunaseid marju, mis ta nagu helmede rida huulte wahel hoidis.

Siis heitis ta linnud mõlema käega kui lillekimbud õhku ja ulatas omad huuled mulle. Meie ümber on lindude wikerkaare wihm.

Tema armastus muutus lõõmawaks kui lestepäew.

Ja ometi ei teinud ta tihhti midagi, et mind fundida. Mida nõrgem ta oli, seda wägewam oli ta. Ta lamas ainult ja naeratas.

Ta oli kui laps. Ta lubas enesega teha, mis tahtsin. Ja mida rohkem talle paha tegin, seda tänulikum oli ta.

Ta sai mind uskuma, et temast suurem ja tugewam olin.

Näis, nagu oleksin mina tema liiwale paisanud, ta juuksist murule tõmmanud, teda wägistanud. Ta käed olid jõuetult süles, mööda ta põski weeresid pisarad ja ta silmad särasid õnnest.

Neil ajal tundsin elu täiusst, kuid ühtlasi hakkas minus miski rahutus maad wõtma.

Ma ei teadnud, kuis wana hiiglase wastu olla.

Mis arwab ta minust? mõtlesin endamisi. Ta peab ju teadma me wahelorda? Mis kawat-

sus on tal minu kohta? Mis mõtleb ta pääle hakata?

Harwa, wäga harwa nägin wanameest. Ehk ta kalastab kusagil teisel rannal. Ehk ta elas lambakarja läheduses tolpool saart. Aga wahest hoidis ta minu eest meelega kõrwale?

Wahel juhtus ta mulle metsatihnikus wastu. Ruid ta ei pannud mind tähelegi. Ta läks minust mööda oma musta lühikesse mantli ja paljaste põlwekeermetega kui kõndiw kell.

Mulle tundus alati, et ta oli hajameelne ja mind ega midagi enese ümber tähele ei pannud. Ta käis wäga tasakesi oma teed ja oli ühtewiisi tagasihoidlik ning pehme, hoolimata suurusest.

Tegin kord katset temaga kõnelda. Rääkisin maakeeli ja, kui see ei mõjunud, siis lätikeeli. Ruid ta ei pannud seda tähelegi. Tema kohta ei näinud inimlikku kõnet olemas olevat.

Üleüldse näis ta leebus ja häätahklik, kuid ometi oli tema see, kes iial mind mu elu õudust ei lastanud unustada. Nagu wari tuletas ta meele seda kuristikku, mis mind tõelikust elust eraldas.

Rest ümbritsewat und tundsin tõelisena
ainult hiigla-neitsi armastust. Tund-
sin ainult seda magusat tuld, mis
ta kätest minusse woolas; seda pöö-
ritawat müarki, mis ta filmist hooas.

Meie armastus muutus kohutavaks kui kest-
vine päike: meie ümber oli pime ja ometi filmi-
pimestawalt walge.

Sagedaid tulekahje plahwatas meie weres,
lugematud lökled woolasid läbi meie liikmete.

Meie ei teinud enam wahet öö ega päewa
wahel. Need kulusid ühesuguses joowastuses.
Rippusime üksteises finni, filmapilgukski nõrke-
mata. Olime kassitud armastuse aias.

Oli öid, mida wärinata ei wõi meele tuletada.

Magasin ta süles. Ta käed palmisid mu piha ümber, peitsin pää ta lõhnawisse juuksisse, nägu wastu ta kuumniisket rinda surutud.

Olin ta kaisutustes kui laps.

Tundsin weres ainult üht tungi: lähemale temale, lähemale! Ainult üht suurt walu: sulada ühte, saada üheks, hukkuda ühes! Ei midagi muud.

Nõnda lamafime tundide kaupa liikumata pillkases kofas. Keegi maailmas ei teadnud meist midagi, ja meie ei teadnud maailmast midagi.

Ruid kui päikese kiir hommikul meid äratas, tundsin imelikku wäsimust. Lamasin ta käsiwarrel roidunult, haige kirglikust ööst.

Tema aga waatles mind naeratades. Ta suudles mu wäsinud huuli, filmi, kõrwu, hambaid. Ta tikkis suudlusi mu kaela, kullasse, õlgadelle, rinnale, selga.

Siis sundis ta mind filmi awama, ja waatles neid kaua.

Ta oli nõndawiisi ilus, armas ja kohutaw: riidetu, patjades ja loorides, hommiku wärisewas walguses, suured filmad mu üle kumardatud.

Ta ümarikud rinnad õhkusid mu kohal, must juus oli segi paisatud, rippus raskelt alla, selle

warjus wäriſes ta huulte joon imelikuna ja kaugena.

Wahel ei näinud talle mu mõtted meeldiwat. Ta sai kurwaks. Ma pidin kõik jõu pingutama, et omi mõtteid muuta. Kuid ta sai sellestki aru, ning naeratas weelgi kurwemalt, — kuni meid uus fire fööst üllatas.

Hakkasin armastama öid: siis ei mõistnud ta mu mõtteid, waid tegusid.

Olin ühesoolises palawikus. Mu palged lõkendasid, filmad walutasid, süda lõi tormiselt. Ma ei suutnud end enam walitseda.

Põgenesin metsa, põgenesin öösse. Siilisin läbi kuuſikute, — oli kuum, läbi männikute, — hõõgusin.

Kuid ta oli sääl, ta oli igal pool. Mustade tükwede wahel nägin teda loiwawat, puhmastes ta filmi särawat, sammalpadjul ta keha walendawat.

Ta oli igal pool, kuhu pöörſin: puis, järwis, niitudel. Taewas ja maa oli teda täis. Teda ei olnud üks, teda oli lugemata palju, teda oli kõik.

Lopsakas rohi oli kui tema juus, jäin udu-joomesesse kui ta palmikusse, wabisefin öötsuwail soil kui ta rinnal.

Sine pimedus oli tema kaisutus, pätkude wälge ta werelöök, latwade kuulmatu kohin ta örn ohkamine.

Ta saawutas mind kasesaludes, loidapuude, küüwitsjade keskel, paelus mind filmiga, wõrus kätega, lastis mu üle kummuli, imes tühjaks.

See oli hirmus. Naise kirk on hirmus.

Miski ei kaitsenud mind. Me kufkufime kummuli kojast, langefime õues lammaste keskel; jalgrajal, pooles tees kodu ja mere wahel, oli meie woodi.

Ruumal ööl, taewarannal kerkiwa punase kuu walgel armastas ta mind segiwisatud patjadel ning käristatud looridel.

Ta oli himune nagu loodus ja täitmatu nagu maa.

Tema kaisutusel olid piinaw-walusad, ta suudlusel salwawad kui ussi omad.

Ta lõhnas kui pöösas. Ta kirk tõusis kui udu. Ta keha kuum niiskus põletas mu liikmeid.

Uga kuu nõrgal waigusel nägin ta nägu. Ta juu oli suur ja mustjas-punane kui weres. Ta filmad olid pool-kinni kui kasfil, nende särast oli lõkendawat werejannu.

Ja selle lõkendusega hukkas ta minu, hukkas iseene.

Tegin meeletuid põgenemiskatseid.

Siilisin metsa, ruttasin lammaste rada mööda kahe kaljuseina wahel. Olin teel kogu öö. Sõin allikatest, waatlesin sirawaid tähti kaljude kohal ja rõõmustasin wabaduse üle.

Kuid siis oli ta jälle sääl. Nägin teda äkki kalju najal seiswat, kahwatu nägu mu poole pöördud, filmis etteheide.

Leidsin siis neeme ninas wene, lükkasin lainetelle ja katsufin põgeneda.

Kuid ta saawutas mu ujudes, lükkas ümber wene, haaris mu sülle, mängis minuga kesk lainete lendu. Me mattusime wahu pilwedesse, ta juuksed ujusid wees kui meriheinad. Ja nagu part Ilmatare põlwele, nii puhkasin wiimaks ta rinnal.

Ah, misfuguseid filmapilke elasin üle noil ajal!

Arkasin wahel pärast suuri palanguid mere liiwasel rannal lainete loksel wõi nõmmel kõrgete kadakate wahel kõledal päewal. Taewas oli tühi. Tühjem oli mu süda.

Arkasin wahel õhtu weerul soo rannal samb-las. Päike weretas madalas fidurate pedajate

wahel, karusambla nupud punasid. Kurb õhtu!
Weelgi kurtwem mu süda!

Lamasin uimaselt laua aega.

Siis nägin wana hiiglast puude wahel tase-
fesi minewat, enese ette waadates, kuid näol
pilkeline naeratus. Ja see, et tema naeris, täitis
mu kohutawa aimusega!

uitusin üksi wahusel rannal kõrgete
kiwide wahel. Walus õhtupäike
weretas pilwis.

Kui palju päiwi oli kulunud,
ma ei tea. Tundsin ainult, kuis
elujõud minuist till tilga järele wähenes.

Mu pää oli tinaraste. Juuksed läksid hal-
liks ja hakkasid langema. Iga pihutäiega wõtsin
neid kuklast kui harjaseid. Waatlesin omi luisi
käsi kui korjuse omi.

Ma ei mõtelnud enam midagi. Otse kui
läbi udu kajastas mulle wiimne mõtte-kuma:

Oled ainult inimene. Inimene wõib armas-
tada üksi inimest. Siiglaste armastus on ini-
mese surm.

Rõik ümber aitas ainult tõsta mu rasket meeleolu: lofsuw meri, madarpunased ja finna- were wärwi kiwiseinad ning must-lopsakad pöösa- kuhilad.

Siis järgnesid nelinurgelised kiwitiigid, mille furnud west oli paaruse-karwa kui mürk. Mõõda seina igrifses laisalt imajas ojanire.

Mustad kiwid ulatasid üle mu pää. Nende sakilised jooned muutusid salapärasteks ja lohutawateks. Pöörasin aralt ümber, ning kiwinesin jahmatusest.

Otse mu ees, lest werisule-wärwi kõrrestikku seisis hiigla-neitsi.

Kuis oli ta nüüd teistsugune kui ikka!

Ta näonahk oli hall, otsaesine kortsus, silmad külmad. Ta seisis liikumatult, pää taha painutatud ja pill mu poole pöördud.

Ta kandis täna tumepunast loomanahka, mille pikast karwast ta käsiwarred ja reied heledalt esile tungisid. Ta juuksed woolasid kui õhetawad wäädid igale poole. Ta tema sandaali-ninadel olid tundmatu kiskja küüned nagu õudse looma warbad.

Tundsin sõnulseletamatut hirmu ta ees.

Kuid siis nägin, kuis weri ta põsile hakkas walguma. Ta filmis süttisid fire tunglad. Ja ta huulenurgis tufatatsid himutõmbed.

Ah, oleksin karjunud ta ees!

Ta lähenes mulle liigutustega, mis warjasid himu, häbelikkust ja wägiwalda. Haarasin mõlema käega hiigla-lilledest finni. Kuid ta tõstis mu õhku, lillesid juurtega ühes tõmmates.

Wäänsin käsiwarsti, wistlestin kehaga, kuid ta ei päästnud.

Nõnda mind kuumas süles hoides hakkas ta jooksupjalga randa mööda edasi ruttama. Ta sandaaliküüned rabisesid rihwakiwides tuld lüües.

Maltsrand kord laienes, kord kitsenes. Kord tõusid me ümber ääretu kõrged punased sambad, siis jälle majakõrgused kiwid, millel kaswasid hiigla-puud kui hiied, ning siis lähenes maa merele ja kaljumüür tõusis püstjoones lainetest.

Pilgukski peatamata astus hiigla-neitsi wette ja sammus läbi wahu ümber mustawa müüri nurga.

Uwanes maltsrand, mida piiras ühelt poolt laias kaares ülespääsmatu sein, teiselt poolt wahunurme meri. Kogu ala oli peidetud segi-paisatud

kaljurahnude, seinalt langenud tüwede ning taimestikuga.

Ruid see oli kohutaw-õudne taimestik.

Maa pakatas, puserdas, lätastas enesest haljust esile. Rohu ja lillede lopsatus oli muinasjutulik. Mahlakusest murduwate sõnajalgade rägastikus hõõgusid hiigla-tulikad ja wõhumõõgad.

Ruid siis muutus waatlus weelgi õudsemaks.

Ilmusid tülgastaw-rõwedad taimed.

Maas, murtud puudel ja kaljudel kaswasid läilakujulised taelad.

Serwed alad olid kaetud lilledega, mille hiigla-õiekarikad olid inimese naha wärwi. Nad murdufid jala all ja paljastasid fisu, mis oli werine kui toores liha ning lõhnas raipe järele. Nende räpakas-punased kausid piirasid meid kõigilt poolt.

Siis tõusid meie ees seened, mil pole nime inimlikus keeles: läilad ja ropud, otsekui inimeste lehaosad.

Ruid hiigla-neitsi ruttas edasi, taimi metsloomade küüntega weristades kui elawaid olewusi.

Ta lõõtsutas, ta käed wärisesid ja filmad lõkendasid.

Kaljusein hargus sammaste reaks, mida kat-
sid lopsakad wäädid, ja nende taga awanes hiigla-
koobas, mille kohal kõrgenes hall mägi põlis-
metsaga.

Laest rippusid rusted ja punased rahnud.
Kohelised ja sinised sambad kandsid wõlwi. Sei-
nad keerlesid tuhandes käärus, hämarusse kadudes.

Kõige taga kõrgenes aga nelinurgeline kal-
jusäng maani lohkawate sammalpatjadega.

Ring kõit see õhtuse mere wirtwendawas
walguses: weripunane, lilla ja tumekollane!

See oli himu kohutaw tempel, naudingute
hiigla-woodi weripunaste ning süsimustade wai-
pade all.

Nägin hiigla-neitsi filmi otse mu palge ees.

Neis polnud enam miski armastust. Oli
ainult emase armuheitmattus ja piinamishimu.

Ta suunurgad wärisesid. Ta huuled täitu-
sid hõõguwa werrega. Ta filmad olid süsimustad.

Nõnda wõttis ta mind siin, walusalt ja ar-
muheitmatult. Ma ei pannud enam wastu. Un-
dusin lootuseteta.

Ah, furra oleksin tahtnud ta armatsēmises
kui udujulis! Sulada temaga ühte, kaduda lõ-

pulikult, kustutada wiimses laisutuses kõik kannatused, sulgeda wiimsesse õhkesse kõik armastuse ning valu!

Seft armastasin teda ikkagi weel. Igatsesin ta järele, tundsin kustumatut kirge ta poole.

Minult inimlikum, inimlikum oleks pidanud kõik olema!

Ta jäi lamama, pää taha wajunud, huuled lahti, silmad kinni. Ta rinnapääd õhtusid ehas tuumalt ning walusalt.

Istusin ta aseme ees samblas hulga aega. Siis tuitusin läbi koobast täitwa sõnajalastiku.

Mu meeleolu oli waike. Aeg kohiseb minuist üle, mõtlesin, las ta kohiseb. Mina olen siin, mina kaon siin, pea ei ole mind enam.

Ma jalad olid wäsinud. Tundus, nagu poleks mul kaudu olemaski olnud, nagu oleksin kõndinud ümaratel keradel. Ühtsoodu langesin aga tahapoole, ikka tahapoole, kätega seintest kinni hoides.

Eha lõomas kord külmemalt, kord tuumemalt. Koobas oli kaetud otsetui puna-lillade, pidulooridega. Läbi wõlwide, kaudu seinte ja maa woolasid alalõpmata õhkuwate wiinade joob-

nustawad lained. Süngal ja kohutawal walguse-
allikal ei näinud olewat lõppu ega algust.

Siis nägin selles helenduses äkki iseennast:
lamasin sammalwoodis, pää vastu seina püsti,
lõug rinnale wajutatud. Must liblik lendles mu
hapra korjuse kohal edasi-tagasi. Mina aga la-
masin, — lamasin, — hooramarjad sõrmi wahel,
surmatollad kaenla all.

äewal pärast seda põgenesin metsa.

Ruttasin kui tapja, üle öla piiludes. Läksin kaua sammaldanud kiwide wahel, tõusin ühelt kaljuriitlilt teisele, kuni jälle awaralle nõmmele jõudsin.

Rogu saar oli mu ees: ruske, lilla ja roheline. Rannad walendasid kui angerwaksa wäljad.

Seisin kaua sääl.

Tuul ajas pilwi lõunasse, — pöörasin filmad lõuna poole, — ah, pilwed ujusid eemalle kui laewad pingul purjedes!

Pilwede warjud sõudsid üle õhtupunase mere. See lamas kui klaasine tee taewarannast saare walgeni rannani.

All mäe külge mööda tõusid metsad. Nad
ülenezid kui puude sõjaväed. Nad olid kui pääd
fulgedes, kui käed lillewihtudes.

Oi metsa-latwade kurbus!

Isustsin maha ja kumardasin pää kätele. Is-
tusin nõnda kaua liikumata.

Siis kuulsin linnu laulu.

Laulis wäikene lind lehestikus. Kuust oli
see lind, kes esimesena sel tummade saarel laulis?
Oli ta niisama siia eksinud kui mina, ääretu pi-
meduse taha? Kuulasin teda hinge pidades.

Wiis algas aralt kest hääletust, lauluteer-
med lertisid, katkesid waituseks, algasid uuesti, —
wiis wärises kui niit.

Peitsin pää kätesse ja nutsin.

Ah, see oli hääl mu kodurannalt! Säält,
kus neitsid lauldes üle kaste lähewad, kus õhtu
ehas kostab poiste wilepill. Säält, kus mehed
rõõmsalt walgmale lasewad, kus pirruwalgel taat
westab endisist ajust.

Ah, ta tuletas mulle meele kõik! Mu kodu-
koha, lapsepõlwe, seltsimehed, mu kasuõe, kes
walgmal seisib, pale linikusse peidetud.

Tarretasin walusates mälestustes. Kui wii-

maks pää tõstsin, oli lind waikinud, päike mabalalle wajunud ja wärwid muutunud.

Wankusin minema kui unes.

Mälestused ja olewik segunesid mu mõttes. Iga samm mäelt alla lähendas mind jälle kohutawalle tõele: hiigla-neitsile.

Nägin teda magamas mere rannal, murtud lilledes, õhetaw ja õnnelik.

Ta juuksed olid taha heidetud kui hobuse laff. Ta põu oli lahti, ja ta rinnad olid liiwal kui elawad talled, suured ning kuumad. Lained puudutasid ta jalgu.

Siis mõistisin lõpulistult: See on sinu surm. See on naine. See on meestesõojate maa. See midagi, ehk muidu sured sa siia!

Ja ma haarasin mõõga. Tõstsin selle kahe käega üles ja surusin hirmust suletud filmil kuni wanguni sinna kohta, kus ta süda tukkus, kus olin lugematud forrad omi huuli pidanud. Ma ei suutnud enam mõõka wälja tõmmata.

Ta ärkas filjatades. Ta tõusis põlwili, ta haaris kinni kätega mõõgapäraest, weri purskas ta käte alt.

Siis mõistis ta kõik.

Ta hakkas nutma walju häälega, ta pisarad segunesid werega. Ta langes kummuli kaebades, tõusis uuesti üles, katsus põlwili mu poole roomata, käsi murdes. Ta weri woolas lilledelle, neid katskorda punasemaitš muntēs.

See oli hirmus. Naise surm on hirmus.

Tooksin wene juure, see libises lainetelle, hüppasin wenesse ja hakkasin kõigest jõust sõndma.

Nägin teda liiwal wärisewat, kuulsin ta kaebusi. Ma usun, oleksin ümber pöörnud ja teda ometi weel aidata katsunud, kui mitte ööge mu wenet eemalle poleks kannud.

Ta weri woolas liiwale, woolas merre, nägin, kuid wesi punaseks muutus.

Mina aga sõudsin, sõudsin.

Päike wajas, meri oli waike, ainult kõrged hääletud ummitud käisid, tase mu wenet tõstes ja lastes. Saar kaugenes, ma ei näinud teda enam.

Kuid nägin weel hiigla-neitsi werd ning kuulsin ta nuttu.

Wõis kestköö olla. Olin surmani wäsinud, mu käed wajasid sülle ja silmad langesid kinni. Sundsin läbi suite, kuid wene hiigla-ummitutel tõusis ja langes.

Siis kuulsin, kuis õhku täitis wainne häälit-
sus, taebus, nagu oleks loodus ise kurnud.

Sa arasin uuesti mõlad ja sõudsin kui nõdra-
meelne. Ikka edasi, ainult edasi, ainult eemalle
saarest! —

Pean ma kõit jutustama, mis minuga hil-
jem juhtus?

Uitsin kانا wõõrastel meredel. Kannatasin
nälg, janu, tormi ja päikest. Leidsin palju sar-
nast, mida tulles olin näinud, aga ka palju uut.

Nägin wahel laewu, kuid laewnikud olid
wõõrad, õudsed, ei olnud inimesed. Leidsin saari,
kuhu ei usaldanud minna, ja randu, kuhu ainult
õõsel lähenesin.

Meremadu ajas mind taga ja kolm päewa
kandis mind merehobu, kes hanna jõhwidest mu
wenefangasse oli jäänud. Nägin wesihiiglaste
wõitlust ning kuulsin näkineitsite laulu.

Kuid miski ei pannud mind enam imestama.

Rändasin siis kانا wõõrail mail, kuni koju
jõudsin. Leidsin üles lapsepõlwe nurmed ja
salud.

Kuid keegi ei tunnud mind siin, ja mina ei
tunnud enam kedagi. Samad inimesed, kuid kõit

on mulle ometi wõõrad. Näen ainult tühje nägu-
sid, ainult warje weel.

Kas meie oleme inimesed? Ei, meie oleme
ainult lapsed, rumalad, pahurad lapsed. Tõeli-
sed inimesed elawad kuskil mujal, noil kaugeil
saaril.

Mina olen neid näinud. Võib olla, olid
nemadki weel kõige wähemad, teistest eemal, äär-
mifel saarel. Kuid juba nemad olid nii suured,
et me neid wälja ei kannata.

Igawene igatsus jäi minu rinda. Mu süda
oli kahets käreseunud, ja miski ei teinud seda enam
terweks. Teadsin, kui nõrk olin hiiglaste keskel;
kuid miski ei lohutanud mind ka inimeste hulgas.

Inimlik, liig inimlik oli kõik mu ümber! Liig
piiratud, liig mõistuslik, liig wäikene sellele, kes
on elanud hiiglaste hulgas kest ääretust!

Ma ei wõinud jääda oma kodukülla. Mul
polnud enam kaaswanuseid, ei noorimehi ega neide.
Olin noor, kuid mu juuksed olid lumivalged ja
mu samm raske kui tina.

Mis olid mulle weel inimese mõtted ja ette-
wõtted! Mis oli mulle weel inimesetütre ar-
mastus!

Wõtsin kätte rändamisfaue. Palju aastaid on kulunud. Mul ei ole kodu.

Kuid suisel õhtul, kui päike kangel põhjaläänes looja lähed ja küntad punaga katab, peatan faue najal, ning ääretu igatsus täidab mu rinna.

Tahaksin heita kummuli maha, tahaksin palwetada päikese poole:

Oi maailmade walguš, wõta mu walu oma kiiresse, wii mu igatsus merede taha!

Olen wäike ja wõimetu, kuid kui ma ei suuda sääl elada, lasse mul surra vähemalt sääl!

Wõta mu walu oma kiiresse, wii mu kurbus merele nimetule, nimetule saarele — kangelalle kui uni!

1915.

Ado Babbe
ilustufed.